

Lietuvos istorijos institutas

Miestų tyrimų skyrius

Rytis Jonaitis

**Biržų senojo miesto vietoje (A518P), Rotušės g. 2, 2006 m. vykdytų žvalgomųjų archeologijos
tyrimų
ATASKAITA**

Vilnius

2006

TURINYS

ĮVADAS.....	3
TYRINĖJIMŲ APŽVALGA.....	4
ŽVALGOMIEJI TYRIMAI.....	5
Šurfas Nr. 1.....	5
Šurfas Nr. 2.....	6
Šurfas Nr. 3.....	6
Šurfas Nr. 4.....	7
Šurfas Nr. 5.....	7
Šurfas Nr. 6.....	8
Šurfas Nr. 7.....	8
Šurfas Nr. 8.....	9
Šurfas Nr. 9.....	9
Šurfas Nr. 10.....	10
Šurfas Nr. 11.....	10
Šurfas Nr. 12.....	11
IŠVADOS.....	12
RADINIŲ SĄRAŠAS.....	13
NUOTRAUKŲ SĄRAŠAS.....	14
NUOTRAUKOS.....	15
BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS.....	20
BRĖŽINIAI.....	21
ŽVALGOMŲJŲ ARCHEOLOGIJOS TYRIMŲ PROJEKTAS.....	29
LEIDIMAS TYRIMAMS.....	30

IVADAS

2006 m, liepos 28 d. Lietuvos istorijos instituto Miestų tyrimo skyriaus ekspedicija (vad. R. Jonaitis), pagal 2006 m. liepos 24 d. sutartį, pasirašytą tarp Lietuvos istorijos instituto ir UAB „Biržų melioracija“, atliko žvalgomojus archeologijos tyrimus Biržų senojo miesto vietoje (A518P), Rotušės g. 2. Ten, pagal projektą numatyta rekonstruoti Biržų miesto sporto aikštyną, tuo tikslu nukasant iki 50 cm storio viršutinio grunto horizontą. Tyrimų tikslas – išsiaiškinti kultūrinio sluoksnio storį, chronologiją, nustatyti jo informacinę vertę. Žvalgomųjų archeologijos tyrimų metu rekonstruojamo aikštyno vietoje buvo iširta 12 šurfų, bendro 12 m² ploto. Archeologijos žvalgomieji tyrimai buvo atliekami, pagal 2006 m. liepos 25 d. tyrėjui R. Jonaičiui išduotą leidimą Nr. 136, (žr. priedą psl. 30).

Archeologijos žvalgomųjų tyrimų projektas Nr. 136 (žr. priedą psl. 29), buvo suderintas Mokslinėje archeologijos komisijoje 2005 m. liepos 24 d. Darbus užsakė UAB „Biržų melioracija“. Archeologijos tyrimų metu fotofiksaciją ir kitus lauko darbus vykdė LII miestų tyrimų skyriaus archeologas R. Jonaitis. Grafinę fikzaciją atliko, brėžinius braižė ir radinius tvarkė to paties skyriaus laborantė I. Kaplūnaitė. Žemės kasimo darbus vykdė UAB „Biržų melioracija“ darbininkai. Po žvalgomųjų tyrimų šurfai nebuvo užpilti, teritorija buvo aptverta (žr. nuotr. Nr. 27 – 28), kadangi užsakovas, gavęs archeologijos žvalgomųjų tyrimų išvadas, turėjo pradėti sporto aikštyno rekonstrukcijos darbus.

Ataskaita parengta 4 egzemplioriais iš kurių viena perduota užsakovui, UAB „Biržų melioracija“, viena Lietuvos Nacionaliniam muziejui, dvi Kultūros paveldo departamentui. Žvalgomųjų archeologijos tyrimų metu aptikti radiniai bus perduoti Lietuvos nacionaliniam muziejui.

TYRINĖJIMŲ APŽVALGA

1994 metais Biržų krašto muziejaus „Sėla“ archeologė R. Songailaitė centrinėje senojo miesto dalyje, sklypuose Rotušės g. Nr. 2, 4, 8, vykdė archeologinę priežiūrą. Archeologinės priežiūros metu buvo užfiksuota 67 metruose trasos sluoksnių stratigrafija (Songailaitė R. Komercinio banko „Vilniaus bankas“ Biržų filialo pastato Rotušės gatvė nr. 8 rekonstrukcija. Archeologinė priežiūra inžinierinių komunikacijų trasoje // LII Rankraštynas. F. 1. b. Nr. 2420). Žvalgymų metu fiksuotas iki 160 cm storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII a. pabaiga – XIX a. pabaiga. Žvalgymų metu aptikta buitinės keramikos fragmentų, geležinių dirbinių.

2003 metais Biržų krašto muziejaus „Sėla“ archeologė R. Songailaitė centrinėje senojo miesto dalyje, Biržų alaus daryklos teritorijoje (Rotušės g. 22), vykdė žvalgomočius archeologijos tyrimus. Jų metu buvo iškastos dvi tranšėjos, varyklos priestatų pamatų vietose, bendro 28 m² ploto. (Songailaitė R. Biržų senojo miesto vieta (A518). AB „Biržų alus“ priestatų rekonstrukcija Rotušės g. 22. žvalgomieji archeologijos tyrinėjimai 2003 m. // LII Rankraštynas. F. 1. b. Nr. 4216).

2003 metais Biržų krašto muziejaus „Sėla“ archeologė R. Songailaitė centrinėje senojo miesto dalyje, Rotušės g. Nr. 13 vykdė žvalgomočius archeologijos tyrimus. Jų metu buvo iškasta 1,6 m ilgio ir 0,5 m pločio perkasa, bendro 0,8 m² ploto. (Songailaitė R. Biržų senojo miesto vieta (A518). Rotušės g. Nr. 13 – 1 pritaikymas LŽKUT Biržų rajono konsultaciniam biurui. Žvalgomieji archeologijos tyrimai 2003 m. // LII Rankraštynas. F. 1. b. Nr. 4217). Žvalgomųjų tyrimų metu kultūrinio sluoksnio ir radinių nerasta.

2004 metais Biržų krašto muziejaus „Sėla“ archeologė R. Songailaitė centrinėje senojo miesto dalyje, Rotušės gatvės vakarinėje pusėje, prie Agluonos upės ir sklype tarp buvusio Biržų ryšių mazgo (telekomo) pastato ir mašinų stovėjimo aikštelės (prie Rotušės g. 10) vykdė žvalgomočius archeologijos tyrimus. Jų metu buvo gręžiami 22 gręžiniai, tarp jų kasamos trasos, kasama elektros kabelio tranšėja. (Songailaitė R. Biržų senojo miesto vieta (A518). Rotušės gatvė. Katodinės saugos įrenginys. Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų ataskaita. // LII Rankraštynas. F. 1. b. Nr. 4405). Žvalgomųjų tyrimų metu ankstyvo kultūrinio sluoksnio ir radinių nerasta.

ŽVALGOMIEJI TYRIMAI

Sklypas Rotušės g. 2 yra centrinėje Biržų senojo miesto dalyje, šalia vakarinės Biržų parapiinės Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios šventoriaus sienos, apie 160 m atstumu į PR nuo Biržų pilies. Tyrimų vieta lygi, apaugusi velėna. (žr. nuotr. Nr. 1 – 2).

Viso tyrimų metu buvo ištirti 12, 1 x 1 m dydžio šurfai. Šurfai orientuoti pagal tiriamo ploto kraštines, kurios beveik sutapo su pasaulio kryptimis. Visas tiriamas plotas buvo padalintas į keturias sąlygines linijas. Pirmoji linija, pravesta P – Š kryptimi, yra minėto ploto vakarinėje dalyje. Joje kas 7.55 m buvo iškasti 3 šurfai – Nr. 1 – 3 (žr. situacijos planą).

Antroji šurfų linija pravesta 8.7 m atstumu į R nuo pirmosios. Joje kas 7.55 m iškasti 3 šurfai – Nr. 4 – 6 (žr. situacijos planą).

Trečioji šurfų linija pravesta 8.7 m atstumu į R nuo antrosios. Joje kas 7.55 m iškasti 3 šurfai – Nr. 7 – 9 (žr. situacijos planą).

Ketvirtoji šurfų linija pravesta 8.7 m atstumu į R nuo trečiosios. Joje kas 7.55 m iškasti 3 šurfai – Nr. 10 – 12 (žr. situacijos planą). Visų kastų šurfų dydis 1 x 1 m (1 m²). Šurfuose Nr. 1 – 9 fiksuotos rytinės kraštinės, šurfuose Nr. 10 – 12 – vakarinės kraštinės. Šurfuose įvesta autonominė sluoksnių numeracija.

Šurfas Nr. 1

(brėž. Nr. 3, nuotr. Nr. 3 – 4, radinių inv. Nr. 1 - 2)

Šurfas Nr. 1 buvo kasamas pietvakariniame ploto kampe (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuotas rytinis šurfo pjūvis, tirti 4 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 3).

Viršutiniame horizonte, H_A 59,00 – 59,08 m aukščio, fiksuotas velėnos sluoksnis (**Nr.1**), kurio storis buvo 7 – 9 cm. Po velėna atsidengė griuvenų sluoksnis (**Nr.2**), kurio struktūrą sudarė raudonos spalvos plytų nuolaužos, raudonos spalvos lovinių čerpių nuolaužos (vidutinis čerpių storis 2,6 cm), kalkės, akmenukai. Šio griuvenų sluoksnio storis buvo 15 – 20 cm, jis storėjo Š kryptimi.

Giliau, 24 – 26 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos molingos žemės sluoksnis (**Nr.3**), kurio storis buvo 62 – 64 cm. Po šiuo sluoksniu, 86 – 88 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (**Nr.4**) – pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 58,24 – 58,29 m aukščio.

Radiniai. Šurfe rasti radiniai buvo aptikti sluoksnyje **Nr.2**. Griuvenų sluoksnyje buvo aptikti būtinės keramikos fragmentas (inv. Nr. 1, žr. radinių sąrašą, žr. nuotr. Nr. 29) ir neaiškios

paskirties metalinis dirbinys (inv. Nr. 2, žr. radinių sąrašą, žr. nuotr. Nr. 29). Pagal šiuos radinius sluoksnio datuoti neįmanoma.

Šurfas Nr. 2

(brėž. Nr. 3, nuotr. Nr. 5 – 6)

Šurfas Nr. 2 buvo kasamas pietvakarinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuotas rytinis šurfo pjūvis, tirti 5 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 3).

Viršutiniame horizonte, H_A 58,97 – 58,98 m aukščio, fiksuotas velėnos horizontas (Nr.1), kurio storis buvo 5 – 6 cm. Po velėna fiksuotas smulkių griuvenų sluoksnis (Nr.2), kurio struktūrą sudarė plytų bei čerpių nuolaužos, kalkių skiedinio gabalai, akmenukai. Šiame šurfe griuvenų sluoksnio storis buvo 12 – 15 cm.

Giliau, 17 – 19 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, atsidengė rausvos spalvos molio sluoksnis su akmenukais (Nr.3). Šio sluoksnio storis buvo 29 – 31 cm. Po molio sluoksniu, 47 – 49 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos, smėlingos žemės sluoksnis (Nr.4), kurio storis buvo 24 – 26 cm.

Giliau, 72 – 76 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (Nr.5) – pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 58,22 – 58,27 m aukščio. Įžemyje, po smėliu, 95 – 100 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas molio sluoksnis.

Radiniai. Šiame šurfe nebuvo aptikta jokių archeologinę vertę turinčių radinių.

Šurfas Nr. 3

(brėž. Nr. 4, nuotr. Nr. 7 – 8)

Šurfas Nr. 3 buvo kasamas pietvakarinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuotas rytinis šurfo pjūvis, tirti 4 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 4).

Viršutiniame horizonte, H_A 59,02 – 59,03 m aukščio, fiksuotas velėnos sluoksnis (Nr.1), kurio storis šiame šurfe buvo 5 – 7 cm. Po velėna atsidengė griuvenų, plytelių bei čerpių nuolaužų sluoksnis (Nr.2). Šio sluoksnio storis buvo 8 – 9 cm.

Giliau, 15 – 16 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos molingos žemės sluoksnis (Nr.3), kurio storis buvo 58 – 62 cm. Po šiuo sluoksniu, 74 – 80 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (Nr.4) - pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 58,24 – 58,28 m aukščio.

Radiniai. Šiame šurfe nebuvo aptikta jokių archeologinę vertę turinčių radinių.

Šurfas Nr. 4

(brėž. Nr. 4, nuotr. Nr. 9 – 10)

Šurfas Nr. 4 buvo kasamas pietinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuota rytinė kraštinė, tirti 5 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 4).

Viršutiniame horizonte, H_A 59,06 – 59,09 m aukščio, fiksuotas velėnos sluoksnis (Nr.1), kurio storis buvo 8 – 12 cm. Po velėna atsidengė griuvenų sluoksnis (Nr.2), kurio struktūrą sudarė raudonos spalvos plytų, lovinių čerpių fragmentai, kalkių skiedinio gabalai. Griuvenų storis buvo 14 – 22 cm, sluoksnis platėjo P kryptimi.

Giliau, 26 – 28 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas 26 – 34 cm storio pilkos molingos žemės sluoksnis (Nr.3). Po juo, 54 – 61 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas rausvos spalvos molio sluoksnis su smulkiais akmenukais (Nr.4). Šio sluoksnio storis buvo 42 – 56 cm, sluoksnis storėjo P kryptimi.

Po molio su akmenukais sluoksniu (Nr.4), 105 – 111 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (Nr.5) – pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 58,00 – 58,03 m aukščio.

Radiniai. Šiame šurfe nebuvo aptikta jokių archeologinę vertę turinčių radinių.

Šurfas Nr. 5

(brėž. Nr. 5, nuotr. Nr. 11 – 12)

Šurfas Nr. 5 buvo kasamas centrinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuota rytinė kraštinė, tirti 5 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 5).

Viršutiniame horizonte, H_A 59,08 – 59,10 m aukščio, fiksuotas velėnos sluoksnis (Nr.1), kurio storis šiame šurfe buvo 7 – 9 cm. Po velėna atsidengė griuvenų sluoksnis (Nr.2), kurio struktūrą sudarė smulkios plytų bei čerpių nuolaužos, kalkių skiedinio gabaliukai. Griuvenų sluoksnio storis buvo 6 – 8 cm.

Giliau, 14 – 18 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos žemės su molio priemaišomis sluoksnis (Nr.3), kurio storis buvo 22 – 24 cm. Po šiuo sluoksniu, 36 – 40 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas rausvos spalvos molio sluoksnis (Nr.4). Molio sluoksnio storis buvo 31 – 32 cm.

Giliau, 70 – 72 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (Nr.5) – pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 58,38 – 58,40 m aukščio.

Radiniai. Šiame šurfe nebuvo aptikta jokių archeologinę vertę turinčių radinių.

Šurfas Nr. 6

(brėž. Nr. 5, nuotr. Nr. 13 – 14)

Šurfas Nr. 6 buvo kasamas šiaurinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuota rytinė kraštinė, tirti 5 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 5).

Viršutiniame horizonte, H_A 59,05 – 59,08 m aukščio, fiksuotas velėnos sluoksnis (**Nr.1**), kurio storis buvo 8 – 9 cm. Po velėna atsidengė griuvenų sluoksnis (**Nr.2**), kuriame aptiktos apysveikės raudonos spalvos plytos (kai kurios su braukomis), lovinių čerpių fragmentai, kalkių skiedinio gabaliukai. Pavyko nustatyti kai kuriuos plytų vidutinius matmenis: vidutinis storis 6 cm, vidutinis plotis 14 cm. Šio sluoksnio storis buvo 4 – 12 cm.

Giliau, 13 – 19 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos molingos žemės sluoksnis (**Nr.3**), kurio storis šiame šurfe buvo 46 – 54 cm. Po šiuo sluoksniu, 64 – 66 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas rausvos spalvos molio sluoksnis (**Nr.4**), kurio storis šiame šurfe buvo 7 – 12 cm. Sluoksnis nežymiai platėjo š kryptimi.

Giliau, 73 – 75 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (**Nr.5**) – pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 58,30 – 58,32 m aukščio.

Radiniai. Šiame šurfe nebuvo aptikta jokių archeologinę vertę turinčių radinių.

Šurfas Nr. 7

(brėž. Nr. 6, nuotr. Nr. 15 – 16)

Šurfas Nr. 7 buvo kasamas pietinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuota rytinė kraštinė, tirti 5 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 6).

Viršutiniame horizonte, H_A 58,07 – 58,14 m aukščio, fiksuotas velėnos sluoksnis (**Nr.1**), kurio storis šiame šurfe buvo 8 – 9 cm. Po velėna atsidengė griuvenų sluoksnis (**Nr.2**), kurio struktūrą sudarė raudonos spalvos plytų, čerpių nuolaužos, kalkių skiedinio gabalai. Šio sluoksnio storis buvo 16 – 18 cm.

Giliau, 24 – 26 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos molingos žemės sluoksnis (**Nr.3**). Šio sluoksnio storis buvo 22 – 30 cm, sluoksnis nežymiai storėjo P kryptimi. Po šiuo sluoksniu, 47 – 54 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas rausvos spalvos molio sluoksnis su smulkiais akmenukais (**Nr.4**). Šio sluoksnio storis buvo 52 – 53 cm. Po šiuo sluoksniu, 99 – 106 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (**Nr.5**) – pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 58,09 – 58,10 m aukščio.

Radiniai. Šiame šurfe nebuvo aptikta jokių archeologinę vertę turinčių radinių.

Šurfas Nr. 8

(brėž. Nr. 6, nuotr. Nr. 17 - 18)

Šurfas Nr. 8 buvo kasamas centrinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuota rytinė kraštinė, tirti 5 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 6).

Viršutiniame horizonte, H_A 59,00 – 59,04 m aukščio, fiksuotas velėnos sluoksnis (Nr.1), kurio storis buvo 4 – 5 cm. Po velėna fiksuotas 5 – 6 cm storio smulkių griuvenų sluoksnis (Nr.2). Po šiuo sluoksniu, 10 – 11 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, atsidengė pilkos molingos žemės sluoksnis (Nr.3). Šio sluoksnio storis buvo 20 – 22 cm.

Giliau, 30 – 32 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas rausvos spalvos molio sluoksnis su smulkiomis akmenukais (Nr.4), kurio storis šiame šurfe buvo 46 – 54 cm. Po šiuo sluoksniu, 75 – 86 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (Nr.5) – pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 58,20 – 58,27 m aukščio.

Radiniai. Visi šurfe aptikti radiniai buvo rasti sluoksnyje Nr.3. Pilkos molingos žemės sluoksnyje aptiktas lėkštės fragmentas (inv. Nr. 3, žr. radinių sąrašą, žr. nuotr. Nr. 29) ir neaiškaus metalinio dirbinio fragmentas (inv. Nr. 4, žr. radinių sąrašą, žr. nuotr. Nr. 29). Lėkštės fragmentas datuojamas XIX – XX a.

Šurfas Nr. 9

(brėž. Nr. 7, nuotr. Nr. 19 – 20)

Šurfas Nr. 9 buvo kasamas šiaurinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuota rytinė kraštinė, tirti 5 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 7).

Viršutiniame horizonte, H_A 59,00 – 59,03 m aukščio, fiksuotas velėnos sluoksnis (Nr.1), kurio storis buvo 7 – 8 cm. Po velėna atsidengė griuvenų sluoksnis (Nr.2), kurio struktūrą sudarė plytų bei čerpių nuolaužos, kalkių skiedinio gabalai. Šio sluoksnio storis buvo 5 – 6 cm.

Giliau, 12 – 14 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos molingos žemės sluoksnis (Nr.3). Šio sluoksnio storis buvo 44 – 46 cm. Po šiuo sluoksniu, 56 – 60 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas rausvos spalvos molio sluoksnis (Nr.4), kurio storis šiame šurfe buvo 16 – 17 cm.

Giliau, 74 – 78 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (Nr.5) – pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 58,36 – 58,38 m aukščio.

Radiniai. Šiame šurfe nebuvo aptikta jokių archeologinę vertę turinčių radinių.

Šūrfas Nr. 10

(brėž. Nr. 7, nuotr. Nr. 21 - 22)

Šūrfas Nr. 9 buvo kasamas pietrytinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuota vakarinė kraštinė, tirti 8 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 7).

Viršutiniame horizonte, H_A 59,10 – 59,14 m aukščio, fiksuotas velėnos sluoksnis (Nr.1), kurio storis šiame šurfe buvo 8 – 12 cm. Po velėna atsidengė griuvenų sluoksnis (Nr.2), kurio struktūrą sudarė raudonos spalvos plytų, lovinių čerpių nuolaužos, kalkių skiedinio gabalai. Griuvenų sluoksnio storis buvo 15 – 23 cm.

Giliau, 24 – 34 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos molingos žemės sluoksnis (Nr.3), kurio storis čia buvo 24 – 28 cm. Sluoksnis nežymiai žemėjo P kryptimi. Po šiuo sluoksniu, 52 – 60 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas balsvos spalvos smėlio su smulkiais akmenukais sluoksnis (Nr.4). Šio sluoksnio storis buvo 6 – 9 cm.

Po smėlio sluoksniu, 59 – 67 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas tamsiai pilkos žemės su gausiomis šaknimis bei smulkiomis griuvenomis sluoksnis (Nr.5). Šio sluoksnio storis 13 – 15 cm. Giliau, 72 – 80 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas rausvos spalvos molio sluoksnis su smulkiais akmenukais (Nr.6), kurio storis šiame šurfe buvo 65 – 62 cm.

Giliau, 139 – 141 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos žemės sluoksnis (Nr.7). Šio sluoksnio storis buvo 29 – 31 cm. Po šiuo sluoksniu, 168 – 170 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (Nr.8) – pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 57,41 – 57,43 m aukščio.

Radiniai. Šiame šurfe nebuvo aptikta jokių archeologinę vertę turinčių radinių.

Šūrfas Nr. 11

(brėž. Nr. 8, nuotr. Nr. 23 - 24)

Šūrfas Nr. 11 buvo kasamas rytinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriama vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuota vakarinė kraštinė, tirti 7 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 8).

Viršutiniame horizonte, H_A 59,02 – 59,05 m aukščio fiksuotas velėnos sluoksnis (Nr.1), kurio storis 7 – 8 cm. Po velėna atsidengė smulkių griuvenų sluoksnis (Nr.2). Griuvenų sluoksnio storis buvo 4 – 13 cm, sluoksnis platėjo P kryptimi.

Giliau, 12 – 21 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos molingos žemės sluoksnis (Nr.3). Šio sluoksnio storis buvo 30 – 34 cm. Po šiuo sluoksniu, 40 – 52 cm gylyje

nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas rausvos spalvos molio sluoksnis (Nr.4), kurio storis šiame šurfe buvo 84 – 86 cm.

Giliau, 134 – 138 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas baltos spalvos molio sluoksnis (Nr.5). Šio baltos spalvos molio sluoksnio storis buvo 12 – 14 cm. Po šiuo sluoksniu, 146 – 149 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos žemės sluoksnis (Nr.6). Pilkos žemės sluoksnio storis šiame šurfe buvo 12 – 14 cm.

Po pilkos žemės sluoksniu, 158 – 164 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (Nr.7) - pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 57,44 – 57,48 m aukščio.

Šurfas Nr. 12

(brėž. Nr. 8, nuotr. Nr. 25 - 26)

Šurfas Nr. 12 buvo kasamas šiaurės vakarinėje ploto dalyje (žr. situacijos planą). Šurfo matmenys 1 x 1 m. Tiriami vieta lygi, apaugusi velėna.

Stratigrafija. Fiksuota vakarinė kraštinė, tirti 5 sluoksniai (žr. brėž. Nr. 8).

Viršutiniame horizonte, H_A 59,14 – 59,16 m aukščio, fiksuotas velėnos sluoksnis (Nr.1), kurio storis buvo 12 – 14 cm. Po velėna atsidengė griuvenų sluoksnis (Nr.2), kurio struktūrą sudarė raudonos spalvos plytų bei čerpių nuolaužos, kalkių skiedinio gabalai. Šio sluoksnio storis buvo 6 – 12 cm.

Giliau, 18 – 22 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas pilkos žemės su molio priemaiša sluoksnis (Nr.3), kurio storis šiame šurfe buvo 22 – 24 cm. Po šiuo sluoksniu, 44 – 46 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas rausvos spalvos molio su smulkiais akmenukais sluoksnis (Nr.4). Šio sluoksnio storis buvo 62 – 64 cm.

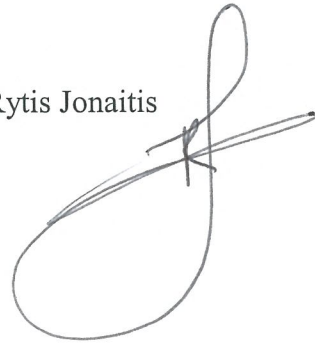
Giliau, 106 – 108 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas įžemis (Nr.5) - pilkšvos spalvos smėlis su negausiomis molio priemaišomis. Įžemio H_A 58,08 – 58,10 m aukščio.

Radiniai. Šurfe aptiktas vienas plokštinio koklio fragmentas (inv. Nr. 5, žr. radinių sąrašą, žr. nuotr. Nr. 29). Šis koklio fragmentas buvo aptiktas griuvenų sluoksnyje Nr.2. Koklio fragmentas datuojamas XIX a.

IŠVADOS

1. 2006 m. liepos 28 d. Biržų senojo miesto vietoje (A518P), Rotušės g. 2 buvo atliekami archeologiniai žvalgomieji tyrimai. Tyrimus užsakė UAB „Biržų melioracija“, kuri šioje vietoje planuoja renovuoti Biržų miesto sporto aikštyną. Tyrimų metu iškasta 12 šurfų, bendro 12 m² ploto.
2. Tyrimų metu fiksuotas iki 170 cm storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XIX – XX a. Viso aptikti penki radiniai.
3. Žvalgomųjų archeologijos tyrimų metu neaptikta istorinio bei archeologinio laikotarpio statinių.
4. Ateityje, vykdant bet kokius žemės judinimo darbus minėtame sklype, mažesniame negu 100 cm gylyje, archeologo dalyvavimas netikslingas. Didesniame gylyje, ypač teritorijoje, esančioje arčiau Šv. Jono krikštytojo bažnyčios vakarinės šventoriaus tvoros, pakanka apsiriboti archeologijos žvalgymais.

Rytis Jonaitis

RADINIŲ SĄRAŠAS

Šūrfas Nr. 1

Inv.Nr.1. Puodo dugno fragmentas. Molis. Aukštis 13 mm. Plotis 20 mm. Molis su smėlio priemaiša. Molio masė viduje – pilkos spalvos, išorėje – rausvos. Vidinėje pusėje išlikusi žalsvos spalvos glazūra. (žr. nuotr. Nr. 29).

Inv.Nr.2. Neaiškus dirbinio fragmentas. Geležis. Stačiakampio formos. Ilgis 93 mm. Plotis 21 mm. Storis 2 mm. Fragmentas aprūdijęs (žr. nuotr. Nr. 29).

Šūrfas Nr. 8

Inv.Nr.3. Lėkštės dugno fragmentas. Porcelianas. Aukštis 11 mm. Plotis 29 mm. Lūžis baltos spalvos (žr. nuotr. Nr. 29).

Inv.Nr.4. Neaiškus dirbinio fragmentas. Geležis. Stačiakampio formos. Ilgis 147 mm. Plotis 29 mm. Storis 2 – 4 mm. Fragmentas aprūdijęs (žr. nuotr. Nr. 29).

Šūrfas Nr. 12

Inv.Nr.5. Plokštinio koklio fragmentas. Molis. Glazūra baltos ir mėlynos spalvos. Augalinis ornamentas. Aukštis 49 mm. Plotis 24 mm. Molis su smėlio priemaiša. Molio masė rausvos spalvos (žr. nuotr. Nr. 29).

NUOTRAUKŲ SĄRAŠAS

1. Tiriamaoji vieta prieš tyrimų pradžią. Vaizdas iš ŠR pusės.
2. Tiriamaoji vieta prieš tyrimų pradžią. Vaizdas iš PV pusės.
3. Šūrfas Nr. 1. Vaizdas iš Š pusės.
4. Šūrfas Nr. 1. Rytinis pjūvis.
5. Šūrfas Nr. 2. Vaizdas iš V pusės.
6. Šūrfas Nr. 2. Rytinis pjūvis.
7. Šūrfas Nr. 3. Vaizdas iš Š.
8. Šūrfas Nr. 3. Rytinis pjūvis.
9. Šūrfas Nr. 4. Vaizdas iš V.
10. Šūrfas Nr. 4. Rytinis pjūvis.
11. Šūrfas Nr. 5. Vaizdas iš V.
12. Šūrfas Nr. 5. Rytinis pjūvis.
13. Šūrfas Nr. 6. Vaizdas iš Š.
14. Šūrfas Nr. 6. Rytinis pjūvis.
15. Šūrfas Nr. 7. Vaizdas iš Š.
16. Šūrfas Nr. 7. Rytinis pjūvis.
17. Šūrfas Nr. 8. Vaizdas iš Š.
18. Šūrfas Nr. 8. Rytinis ir pietinis pjūviai.
19. Šūrfas Nr. 9. Vaizdas iš V.
20. Šūrfas Nr. 9. Rytinis pjūvis.
21. Šūrfas Nr. 10. Vaizdas iš R.
22. Šūrfas Nr. 10. Vakarinis pjūvis.
23. Šūrfas Nr. 11. Vaizdas iš R.
24. Šūrfas Nr. 11. Vakarinis pjūvis.
25. Šūrfas Nr. 12. Vaizdas iš R.
26. Šūrfas Nr. 12. Vakarinis pjūvis.
27. Tiriamaoji vieta po tyrimų. Vaizdas iš ŠR.
28. Tiriamaoji vieta po tyrimų. Vaizdas iš PV.
29. Radiniai. Inv. Nr. 1 – 5.

1

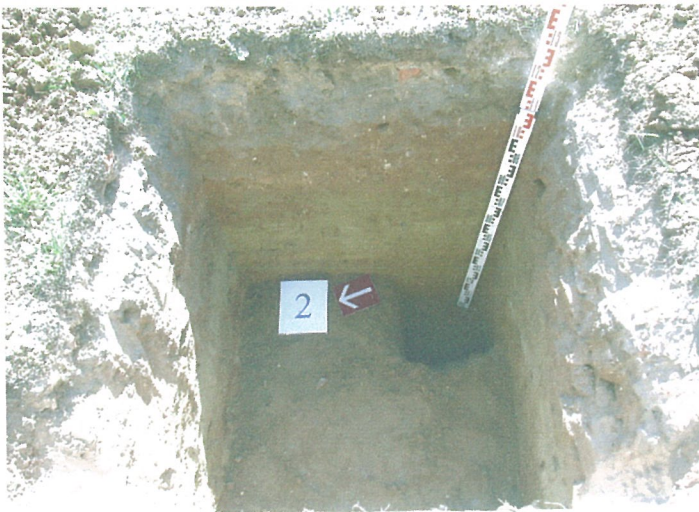
2

3

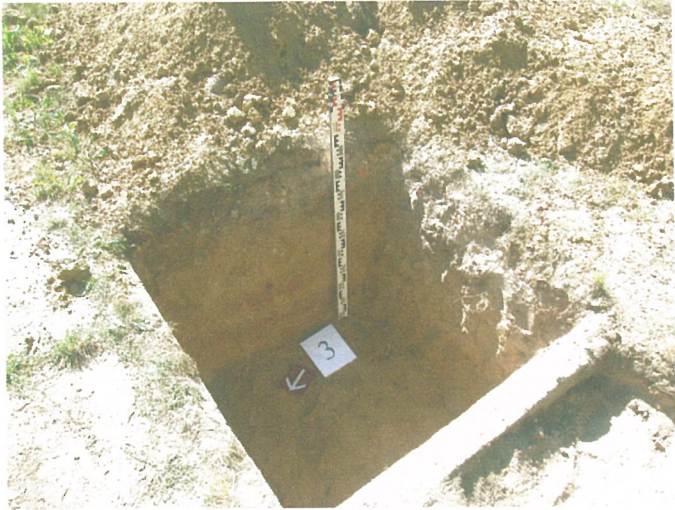
4

5

6

7

8

9

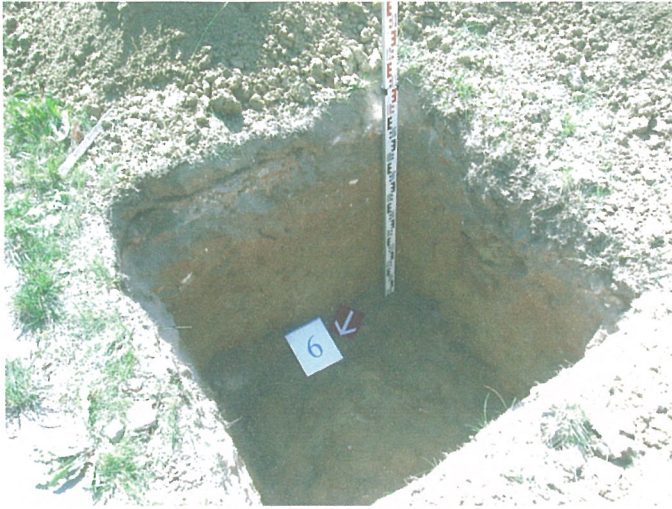
10

11

12

13

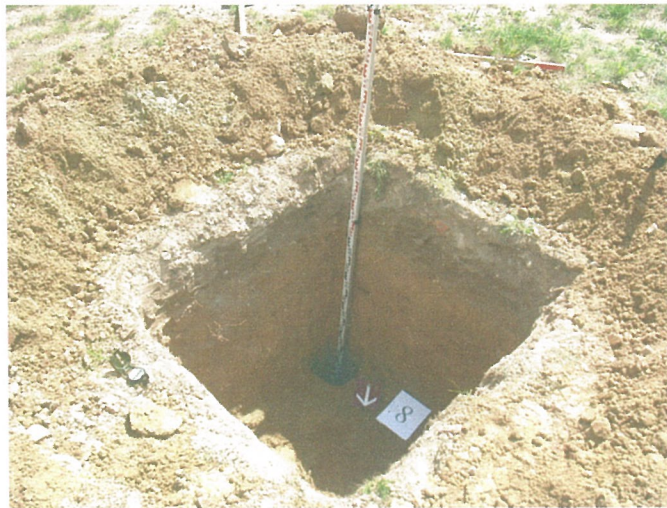
14

15

16

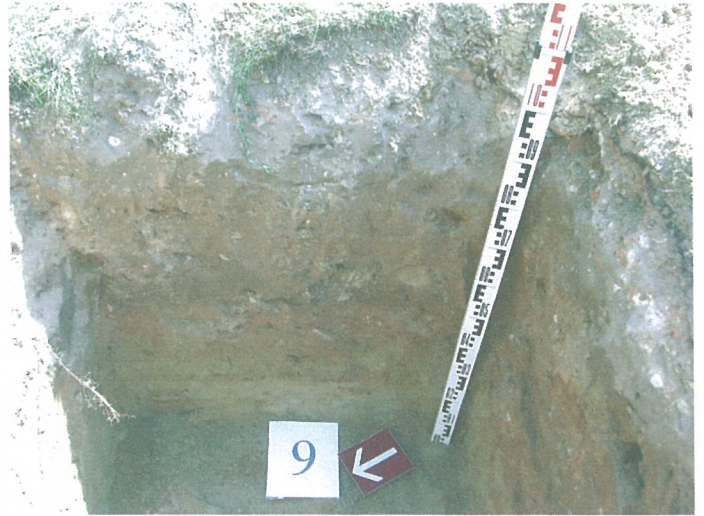
17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

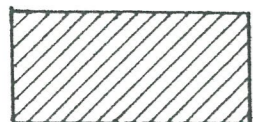

29

BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS

1. Sutartiniai žymėjimai.
2. Situacijos planas. M 1: 500
3. Šurfai Nr. 1 ir Nr. 2. Rytiniai pjūviai. M 1: 20.
4. Šurfai Nr. 3 ir Nr. 4. Rytiniai pjūviai. M 1: 20.
5. Šurfai Nr. 5 ir Nr. 6. Rytiniai pjūviai. M 1: 20.
6. Šurfai Nr. 7 ir Nr. 8. Rytiniai pjūviai. M 1: 20.
7. Šurfai Nr. 9. Rytinis pjūvis. Šurfai Nr. 10. Vakarinis pjūvis. M 1: 20.
8. Šurfai Nr. 11 ir Nr. 12. Vakariniai pjūviai. M 1: 20.

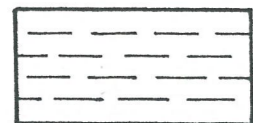
SUTARTINIAI ŽENKLAI

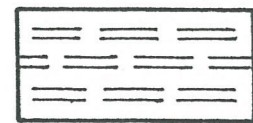
JUODA ŽEMĖ

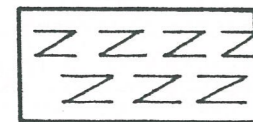
PILKA ŽEMĖ

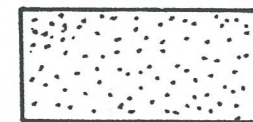
MOLIS

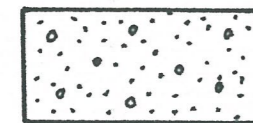
PLŪKTAS MOLIS

DEGTAS MOLIS

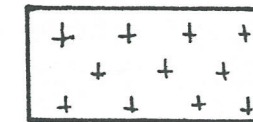
SMĖLIS

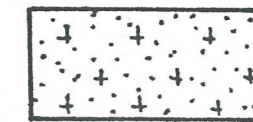
SMULKUS ŽVYRAS

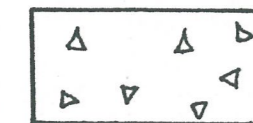
STAMBUS ŽVYRAS

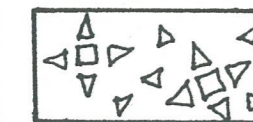
KALKĖS

KALKIŲ SKIEDINYS

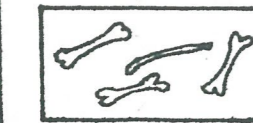
SMULKIOS GRIUVENOS

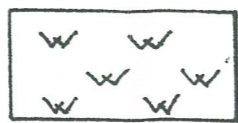
STAMBIOS GRIUVENOS

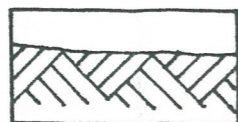
DEGĖSIAI

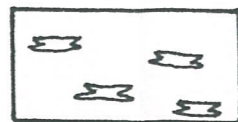
KAULAI

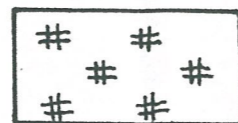
PELENAI

VELĖNA

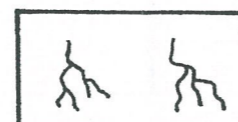
ODA

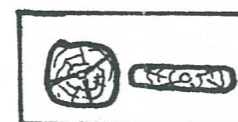
PUVĖSIAI

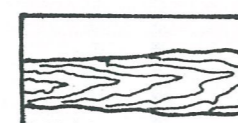
DURPĖS

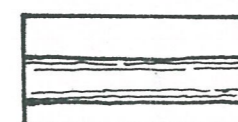
ŠAKNYS

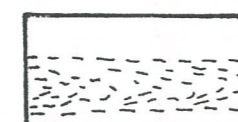
SKERSINĖ MEDIENA

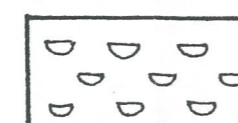
IŠILGINĖ MEDIENA

RAŠTAS

SUNYKUSI MEDIENA

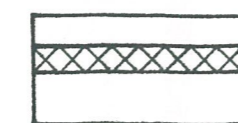
KERAMIKA

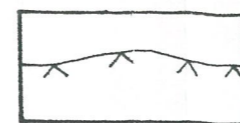
SKIEDROS

APDEGUSI MEDIENA

ASFALTAS

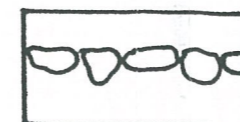
IŽEMIS

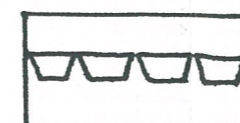
RUDA ŽEMĖ

AKMENYS

AKMENŲ GRINDINYS

TAŠYTI AKMENYS

DUOBĖS KONTŪRAS

AKMENŲ MŪRAS

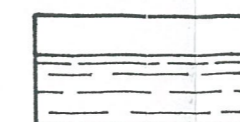
PLYTŲ MŪRAS

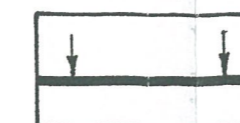
AKMENŲ-PLYTŲ MŪRAS

MŪRAS PJŪVYJE

GRUNTINIS VANDUO

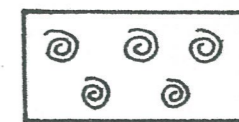
FIKSUOTAS PJŪVIS

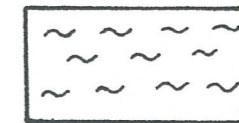
SUODŽIAI

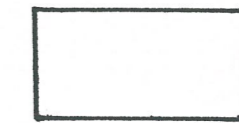
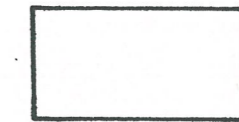
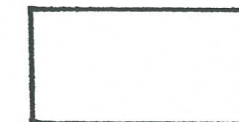
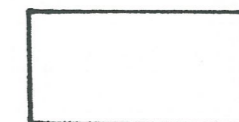
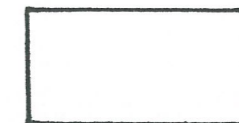
BETONAS

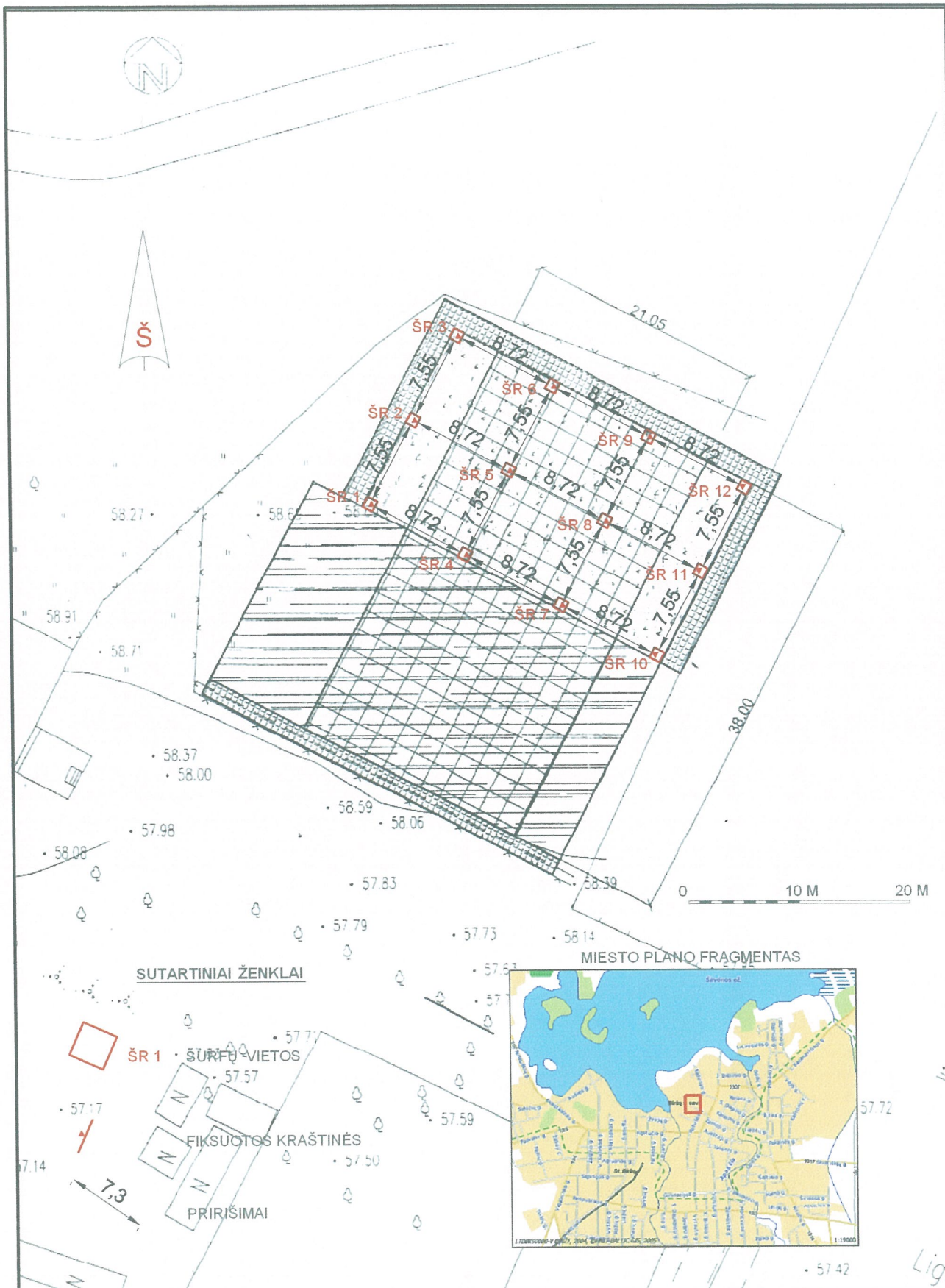
MĖŠLAS

ŠLYNAS

PASTABA:
SUTARTINIAI ŽENKLAI
TARPUSAVYJE DERINAMI

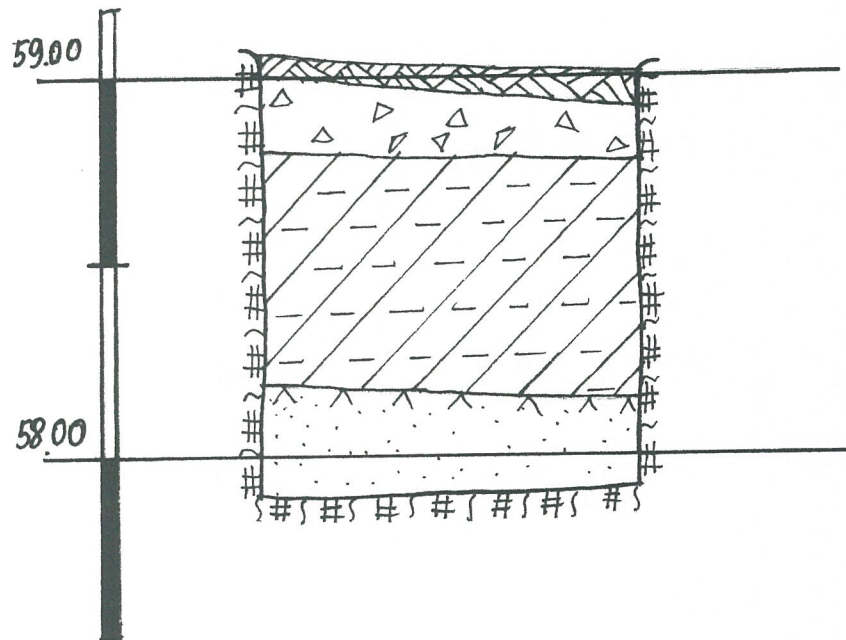
SUTARTINIAI ŽENKLAI

- ŠR 1 - ŠURFŲ VIETOS
- FIKSUOTOS KRAŠTINĖS
- PRIRIŠIMAI

ARCHEOLOGAS	R. JONAITIS	2006 BIRŽAI, ROTUŠĖS G. 2	STADIJA	BRĖŽINYS	BRĖŽINIŲ
BRAIŽĖ	O.VALIONIENĖ			2	8
		SITUACIJOS PLANAS, M 1:500	ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI		

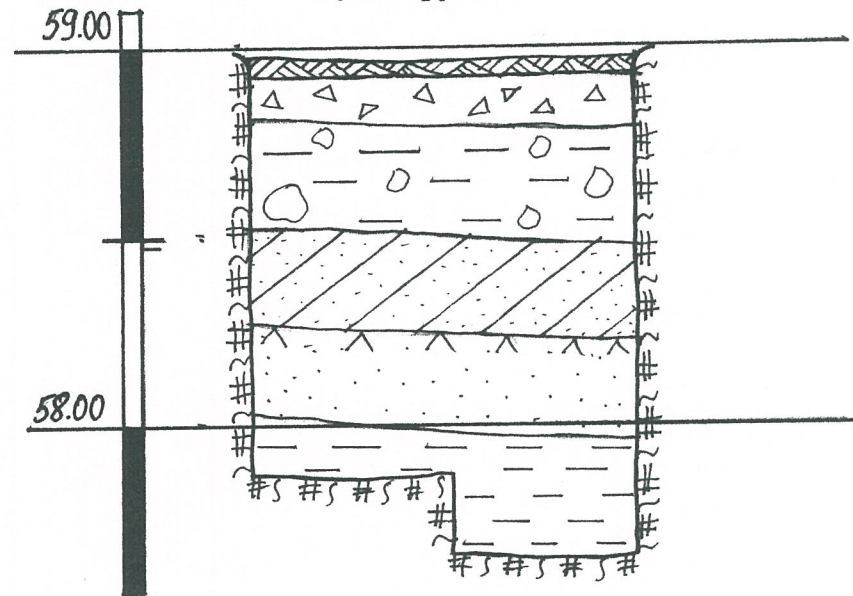
ŠURFAS Nr. 1

Rytinis pjūvis

ŠURFAS Nr. 2

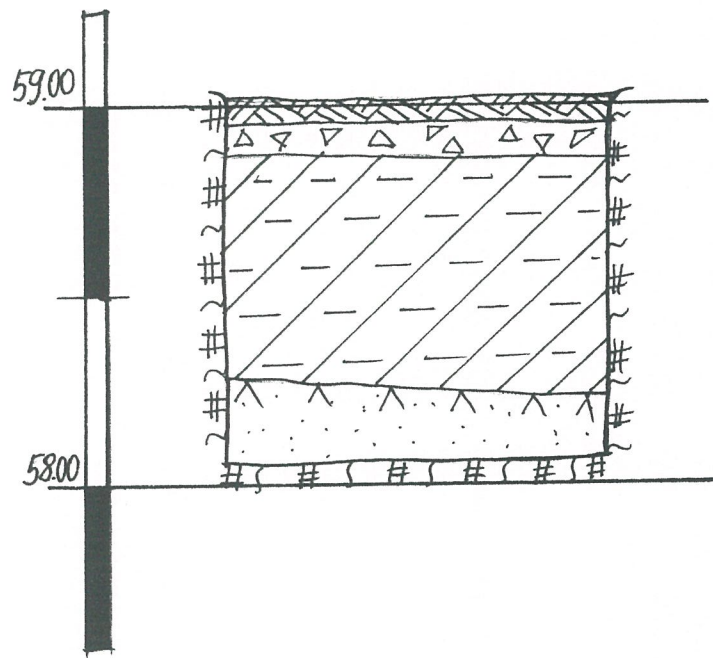
Rytinis pjūvis

ARCHEOLOGAS	R. JONAITIS		BIRŽAI' 06	LAPAS	LAPŲ
BRAIŽĒ	I. KAPLŪNAITĒ		ROTUŠĒS g. 2	3	8
ŠURFAI Nr. 1 ir Nr. 2. RYTINIAI PJŪVIAI M 1: 20					

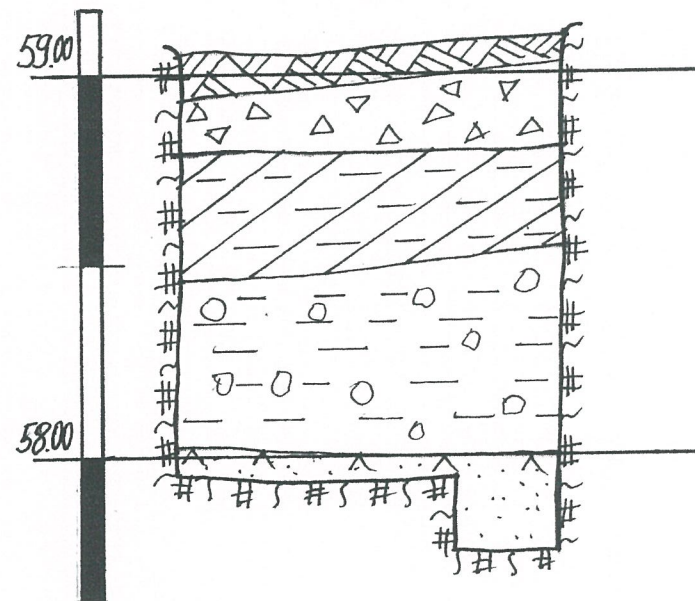
ŠURFAS Nr. 3

Rytinis pjūvis

ŠURFAS Nr. 4

Rytinis pjūvis

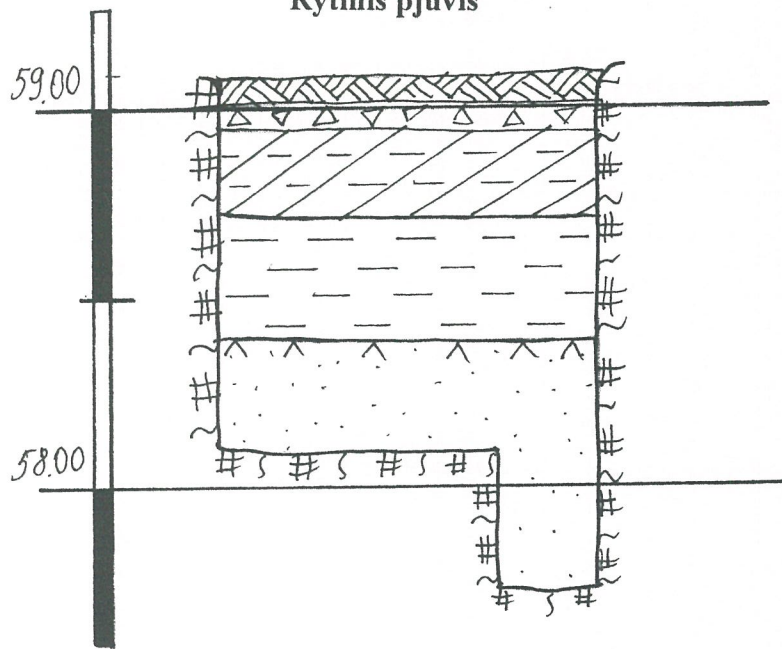

ARCHEOLOGAS	R. JONAITIS		BIRŽAI' 06	LAPAS	LAPŲ
BRAIŽĖ	I. KAPLŪNAITĖ		ROTUŠĖS g. 2	4	8

ŠURFAI Nr. 3 ir Nr. 4. RYTINIAI PJŪVIAI M 1: 20

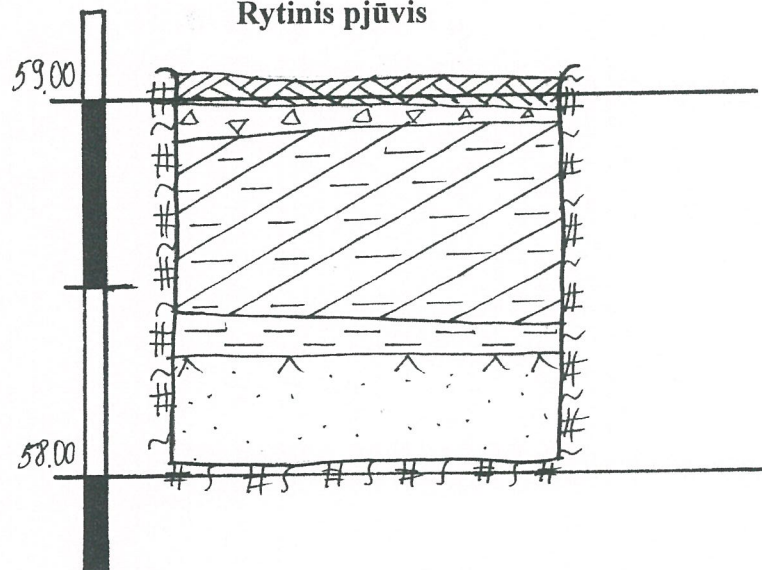
ŠURFAS Nr. 5

Rytinis pjūvis

ŠURFAS Nr. 6

Rytinis pjūvis

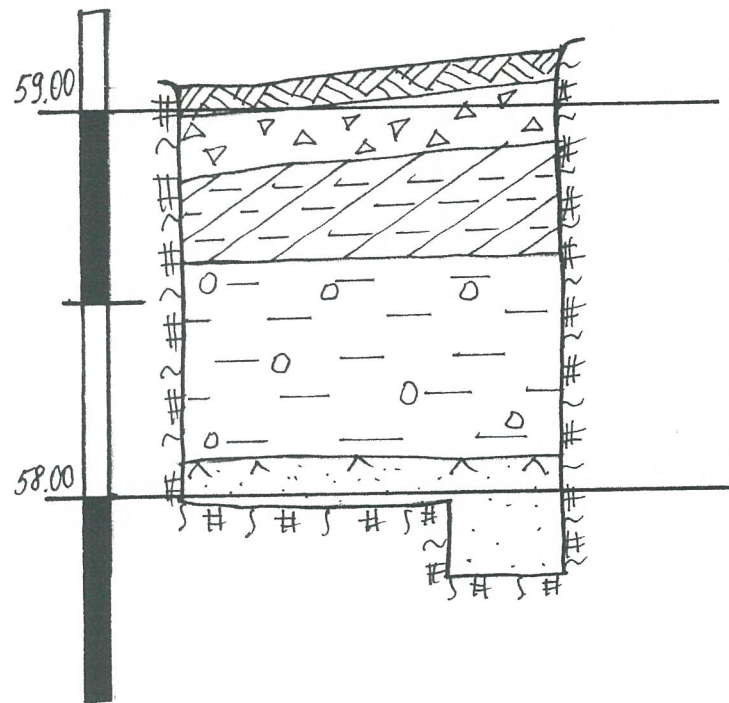

ARCHEOLOGAS	R. JONAITIS		BIRŽAI' 06	LAPAS	LAPŲ
BRAIŽĖ	I. KAPLŪNAITĖ		ROTUŠĖS g. 2	5	8

ŠURFAI Nr. 5 ir Nr. 6. RYTINIAI PJŪVIAI M 1: 20

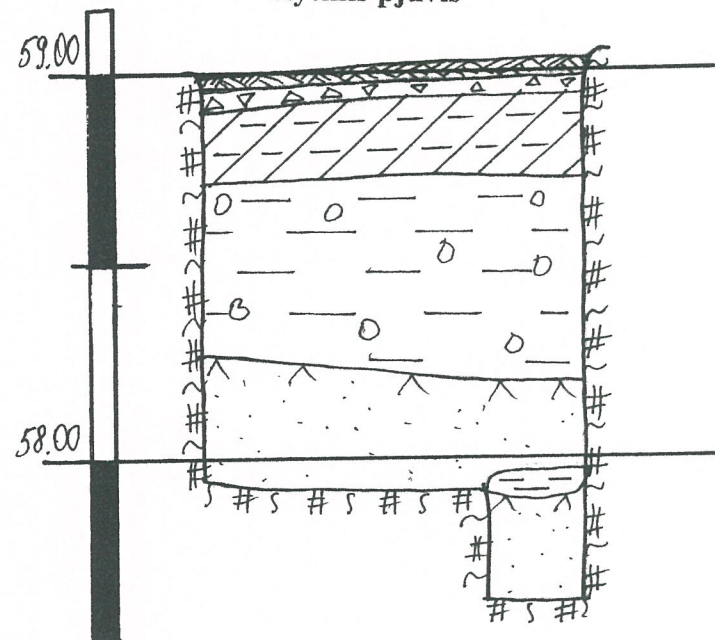
ŠURFAS Nr. 7

Rytinis pjūvis

ŠURFAS Nr. 8

Rytinis pjūvis

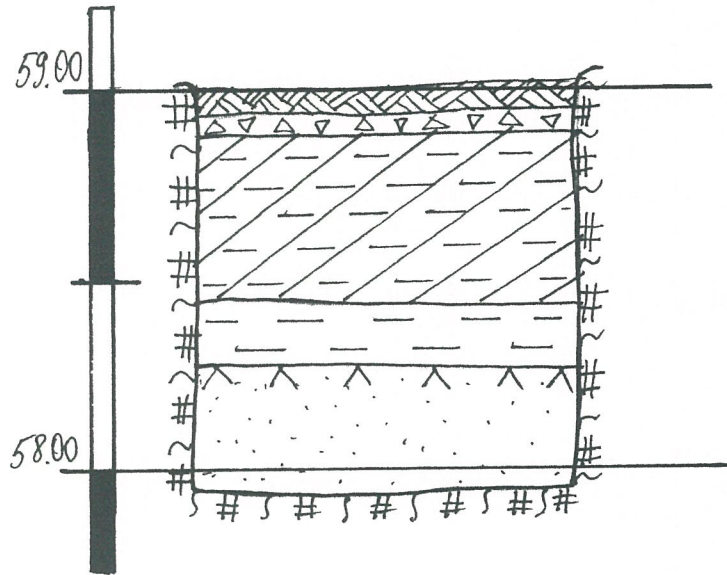

ARCHEOLOGAS	R. JONAITIS		BIRŽAI' 06	LAPAS	LAPŲ
BRAIŽĒ	I. KAPLŪNAITĒ		ROTUŠĒS g. 2	6	8

ŠURFAI Nr. 7 ir Nr. 8. RYTINIAI PJŪVIAI M 1: 20

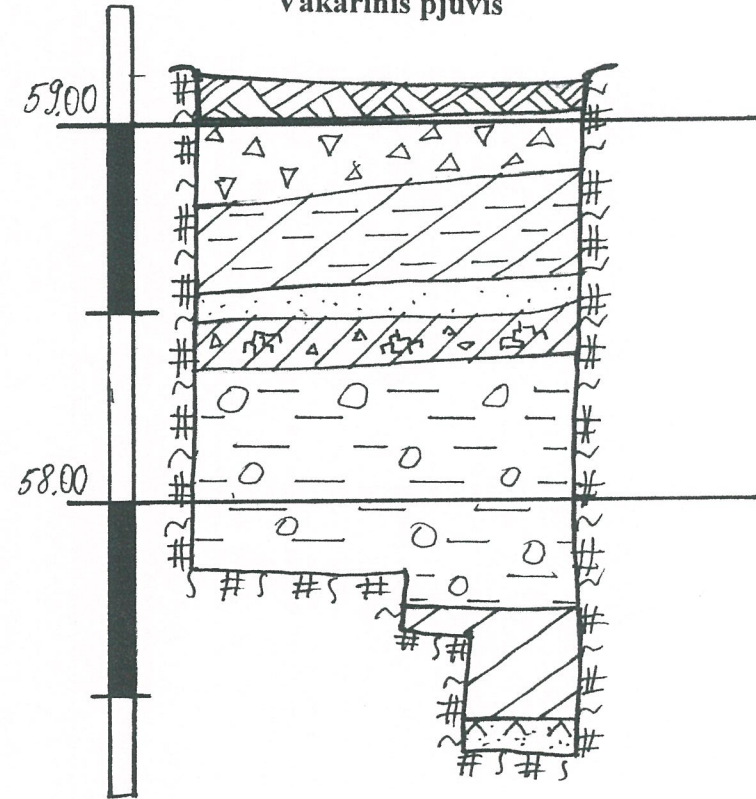
ŠURFAS Nr. 9

Rytinis pjūvis

ŠURFAS Nr. 10

Vakarinis pjūvis

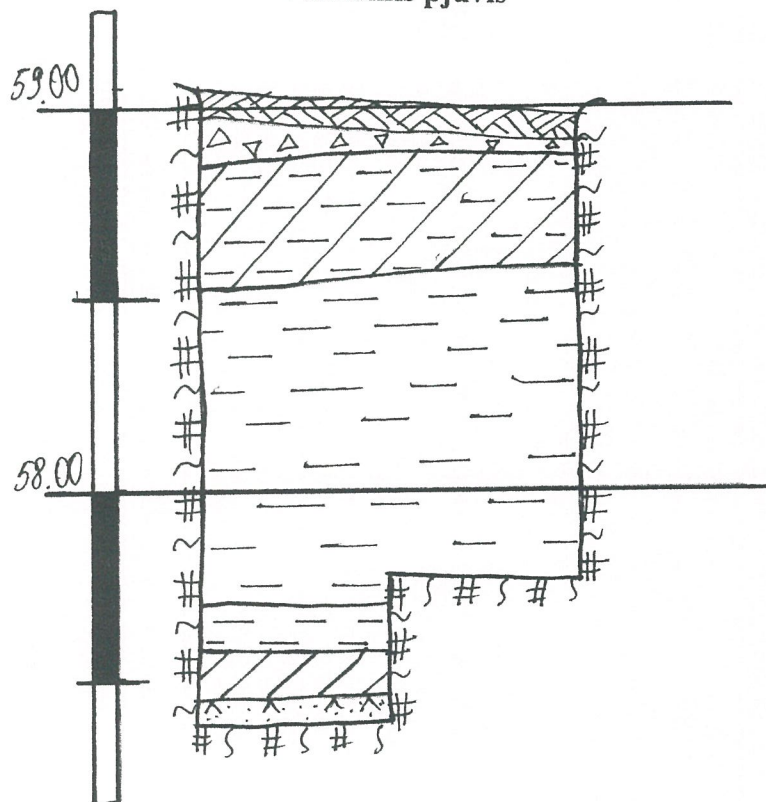
ARCHEOLOGAS	R. JONAITIS		BIRZAI' 06	LAPAS	LAPŲ
BRAIŽĖ	I. KAPLŪNAITĖ		ROTUŠĖS g. 2	7	8

ŠURFAS Nr. 9. RYTINIS PJŪVIS. ŠURFAS Nr. 10. VAKARINIS PJŪVIS

M 1: 20

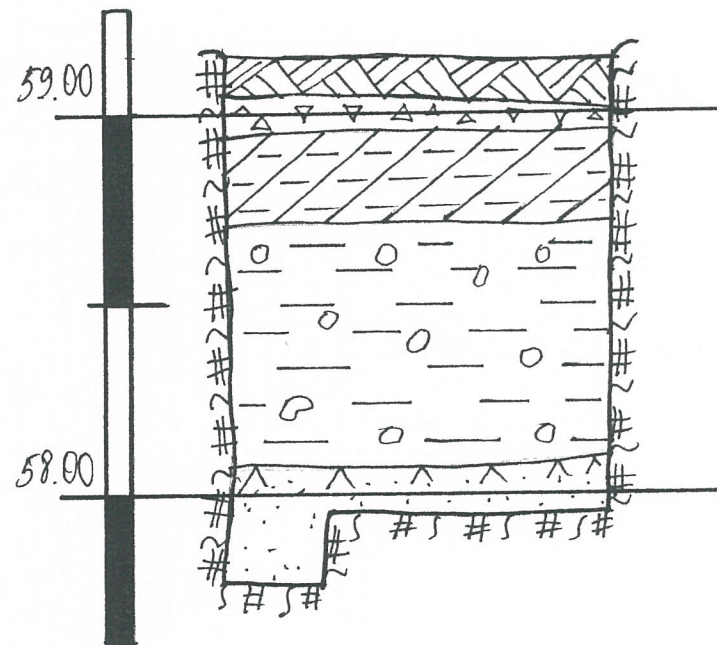
ŠURFAS Nr. 11

Vakarinis pjūvis

ŠURFAS Nr. 12

Vakarinis pjūvis

ARCHEOLOGAS	R. JONAITIS		BIRŽAI' 06	LAPAS	LAPŲ
BRAIŽE	I. KAPLUNAITE		ROTUSES g. 2	8	8

ŠURFAI Nr. 11 ir Nr. 12. VAKARINIAI PJŪVIAI M 1: 20

Lietuvos istorijos instituto Miestų tyrimų skyriaus
archeologas Rytis Jonaitis

Kultūros paveldo departamento
Mokslinei archeologijos komisijai

Archeologijos žvalgomųjų tyrimų projektas

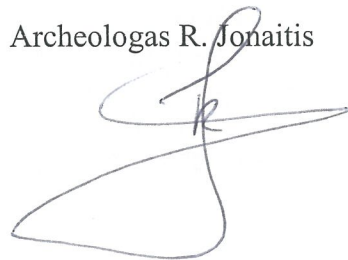
2006 m. liepos – rugpjūčio mėnesiais planuojama atlikti žvalgomuosius tyrimus Biržų senojo miesto vietoje (A518P), Rotušės g. 2. Ten numatyta Biržų miesto sporto aikštyno rekonstrukcija. Tuo tikslu nukasant iki 50 cm storio viršutinio grunto sluoksnį. Žvalgomųjų tyrimų tikslas išsiaiškinti šiame sklype esančio kultūrinio sluoksnio stratigrafiją.

Tuo tikslu planuojama atidengti ir ištirti 12 šurfų, bendro 27 m² ploto. Aptikus archeologiškai vertingus kultūrinio sluoksnio horizontus minėtame sklype, bus pateiktas papildomas projektas dėl pilnų archeologinių tyrimų atlikimo. Prašau išduoti leidimą žvalgomiesiems archeologijos tyrimams Biržų senojo miesto vietoje, Rotušės g. 2.

Priedas – situacijos planas su pažymėtomis šurfų vietomis

Vilnius
2006 07 24

Archeologas R. Jonaitis

Leidimas galioja iki 2006-11-30

L E I D I M A S

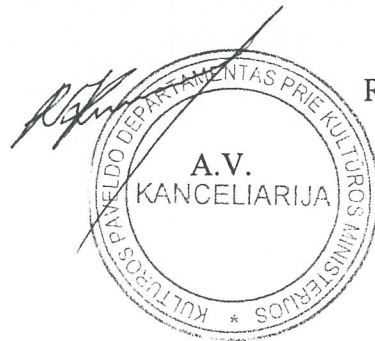
vykdyti archeologinius tyrimus

2006-07-25 Nr.136
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str. šis leidimas išduotas **R.Jonaičiui** vykdyti Biržų senojo miesto vietos (A518P), Rotušės g.2, Biržų m., **archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus**, taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Archeologijos žvalgomųjų tyrimų projektas, 2006-07-24, Nr.136.

Kontrolės skyriaus vedėjas

R.Kraujalis